

rines (II, 328); Sanelo: «gamó: gamón hierva conocida, *albicum, asphodelus*».

En castellà apareix ja en la *Celestina* (1490), i Nebrija, un *gamon* de 1379 i els *Gamonedo*, *-neda*, *-onar*, assenyalats per Hubschmid des de 887; collectiu *gamonales* en *Calila*, mJ S. XIII, i en molts botànics: Colmeiro, *Enum.* v, 115-7; el port. *gamão* en Amato Lusitano (1553) i diversos autors dels Ss. XVII-XIX.

És difícil que vingui d'això Val-Anzasca *kamunúy* (= *-ononi*) 'anemone alpina', car les anemones són ranculàcies, família ben diferent, i el gravat que porta la *GrEncCat.* de la variant alpina mostra una tija més aviat curta amb una gran flor.² De tota manera pot haver-hi confusions i trasllats de nom. No tinc precisions sobre el *gamó* que m'anomenen a Tavascan, i a Esterrí de Cardós només digueren que «fa una flor groga», a Borén (1959) que és la torpa croca (o ho vaig entendre així, i seria per la flor groga). Té gran extensió en terres valencianes, on m'anomenen sobretot la *gamonera* (veg. infra), a bastants pobles entre el Xúquer i el Benicadell (i ja a Bétera), però també el primitiu a la Vall d'Ebo: junts *gamó* i *gamonera*, esmentant les *bales de gamó* (el rizoma, o el fruit capsular?), 1962.

Atesos aquests trasllats sembla que no hem de dubtar a identificar-hi lingüísticament el *gamou* de l'Alt Arrieja, per més que Rohlf's (*RLiR* VII, 164; *Le Gc.*, p. 108), que ho recollí a Merenca, Auzat i Ussat, el trobi com a nom de la «molène», o sigui el *Verbascum Thapsus* o 'herba blenera' (veg. ací I, 838b42), car si bé també és una planta diferent, s'assembla amb els gamons, no sols per l'hàbitat muntanyenc, sinó per la característica i llarga tija vertical de prop d'un metre de llarg, les fulles blenoses i crec que alguna altra cosa. Ara bé, em sembla que el nom aqueix el tenim ja en un vell text medieval: «las cervias --- manjan las herbas *camo* e *sizolis*», que Rayn. VI, 7a, voldria traduir respectivament per «camomille» i «sizon» (res en el *PSW*, car no sembla que cap filòleg hagi posat atenció en aquest afegit d'última hora al Rayn.); es troba en l'*Elucidari de las propietatz de totas res naturals*, fº 245, en llenguatge alt-llenguadocià, que sembla correspondre al S. XIII, i justament al comtat de Foix i compost per al Comte d'allí. Però la traducció 'camamilla' s'ha de rebutjar, car no té cap versemblança aquesta arbitrària abreviació de *chamaemela*, i també és més natural que les cerves muntanyenques s'alimentin de plantes grosses i muntanyenques com el *Verbascum* o l'*Asphodelus*.

Aquesta forma amb *c-* i la de la nostra Farmacologia aportarien suport a la idea de Rohlf's (*ZRPh.* VII, 135, acceptada en el *FEW* II, 115b, s. v. CAMBA) de derivar de *cama* en el sentit de 'tija'; notem en la definició que dóna el *Dfa.* de la «caramuixera» o *asphodelus albus*: «fulles radicals, flors a l'extrem d'una cama, fruits capsulars ---». Jo l'acceptava bastant en el *DCEC*, però manifestant dubtes, a causa de la *-m-* del portuguès, car en aquesta llengua la *-mb-* del prototipus CAMBA (> *CAMA*) s'hauria hagut de conservar (a l'Alt Arrieja, un canvi *mb* > *m* està en regla).

D'altra banda hi ha un parell de dades amb *mb* soltes si bé coincidents: navarrès *gambón* 'asphodelus cerasiferus' i *gamboncillo* 'asphodelus fistulosus' (recollit per Iribarren a Caparros, poble de la Ribera); i un val. *gambonèra*, que veig recorrent el terme d'Alginet: expliquen que «l'*askapófa* [bulb] de baix, és bona contra les berrugues», i que agrada als caragols o caragolins (que ells anomenen *çonêtes* o *bakêtes*): es tracta evidentment del rizoma de l'*asphodelus*, i això de matar les berrugues coincideix amb les propietats corrosives contra «carn mala» a què es referí el ms. de Klagenfurt.

Tindríem doncs ací *MB* conservat en una relíquia mossàrab; i d'altra banda en zona on el substrat basc encara no és gaire ranci. Però hi ha reserves a fer: s'han observat casos d'ultracorrecció en *m/mb* cap a la Rioja, i en el P. Val. aquesta forma amb *mb* està contrapesada per la *m* simple dels altres quatre pobles on vaig recollir el mot, per més que essent Alginet arran de la frontera lingüística, vora el Xúquer, es podria mirar com un cas d'arcaisme, conservat, com sol passar, en zona fronterera; fóra, doncs, de gran importància de trobar confirmacions d'aquesta variant en *-mb-* en altres fonts valencianes. Es pot desvirtuar una mica la força negativa de la *m* portuguesa, allegant que allà diversos derivats del mot semblen manlleus del castellà per la conservació de la *-n-* intervocàlica: *gamoneira* i *gamonito* en Avellar (1738), *gammonito* en Bento Pereira (1647), amb un *-ito* que és castellanisme manifest. ¿Seria, doncs, aquest mot portuguès, a penes gallec, i testificat a Portugal només des de mitjan S. XVI, un castellanisme provinent del gènere pastoril (Sánchez de Badajoz, Lope de Vega, citats en el meu llibre)?

En total, quedàvem en dubte sobre la derivació de CAMBA 'cama', 'tija', sobretot tenint en compte que el cos del radical CAM(B) és força curt, i que CAMBA ha tingut poca vida en castellà (figura però en la llengua arcaica, veg. ací *CAMA*); si bé encara convenç menys la teoria (*ZRPh.* LXVI, 11-12; *FEW* XXI, 63) de JHubschmid sobre un vague pre-romà CAM- 'perxa' fundat en les llargues banyes del CAMOX 'CAMUSÀ, cabra alpina' (que vaig desvirtuar en el *DCEC* IV, 1011b, vegeu); Rohlf's sembla també haver quedat en dubte, car en *Le Gc.* no parla de la seva connexió hipotètica (cf. encara Brück, *ZRPh.* xxxviii, 690).

Per això és important de constatar que també en gallec trobem unes formes amb *-m-* (sense *b*), que semblen derivades del nom dels gamons, o hi tenen afinitat, i això desvirtua, més i més, l'ètim CAMBA. Segons el P. Sarmiento s'anomena *gamota* en el Bierzo. En la serralada central gallega (O Seixo) els *gamóns* no són la planta (anomenada *abrótega*) sinó només les seves «varas», que seques «sirven de luces» (*Cat. de V. Gall.*, 206r). El sentit bàsic, en efecte, deu ser el de «vara» o 'tany d'una planta', i es tractarà d'una arrel pre-romana que apareix amb diversos sufixos: *gamotas* 'part del gamó' (211r, 205v), Pontevedra *gamallos* «renuevos y espesos de los carvallos» (216v) i *gameitos* «aqueellos pezones de madera que salen de